

Uit het juiste hout gesneden

Het gevestigde jongerenwerk is op de verkeerde weg, vinden ze. Jan Laurens Hazekamp en Atta de Tolk zien weinig heil in professionaliseren en meer methodisch werken. Hun pleidooi: bied ruim baan aan gezaghebbende sociale ondernemers met bezieling. Rolmodellen die de straatcultuur kennen, met hart voor hun jongeren. Ze vatten hun betoog in een boek dat onlangs verscheen: *Self Made*.

Olaf Stomp

Een opmerkelijk schrijversduo, verschillend in leeftijd en levensloop. Jan Laurens Hazekamp is een Amsterdammer met Zaanse roots – was universitair hoofddocent sociale pedagogiek aan de Vrije Universiteit en heeft diverse publicaties over jongerenwerk op zijn naam. Hij is medeoprichter van het Netwerk Amsterdamse Helden, een platform van jonge ondernemers die op eigen initiatief buurtactiviteiten opzetten voor en met jongens en meisjes van diverse etnische herkomst. Atta de Tolk, een Amsterdammer met Syrische roots – is rapper, jonge ondernemer en studiebegeleider aan het ROC Top. Hij heeft ervaring met jongerenwerk in verschillende Nederlandse steden. Ze vonden elkaar in hun gelijklopende visie over de toekomst van het jongerenwerk. Daarin is in elk geval geen plek voor een scenario waarbij de nadruk ligt op methodisch werken, zoals anderen in de sector dat graag zien. Jan Laurens: ‘De huidige lijn is: het moet beter en de opgave voor jongerenwerkers is: “Julie moeten die jongeren activeren, corrigeren, overlast tegengaan en motive-

ren.” Dat is een onmogelijke opgave als je niet over gezag beschikt en het respect hebt van de betrokken jongeren.’

Nee, zeggen ze daarom vol overtuiging en vanuit de ervaring die ze allebei meebrengen, het zijn rolmodellen die de toekomst hebben: sociale ondernemers die vanwege hun bezieling en persoonlijkheid en hun erkende prestaties op het gebied van bijvoorbeeld kickboksen, voetbal, rap, streetdance, mode of film jongeren weten te bereiken en te enthousiasmeren. En door hun eigen ervaringen met de straatcultuur gezaghebbend zijn bij diezelfde jongeren.

Hun gedeelde opvatting en hun missie hebben Jan Laurens en Atta in het onlangs verschenen boek *Self Made* beschreven. Een vlammend pleidooi waarin zes portretten van Amsterdamse sociale ondernemers dat statement in woord en beeld kracht bijzetten.

Wat is er mis met het traditionele jongerenwerk?

Jan Laurens: ‘Vanaf de jaren vijftig is geprobeerd het jongerenwerk is te professionaliseren. Dat is nooit echt goed gelukt. Nu ben ik me gaan realiseren dat het komt omdat men de kern van de kracht van het

Jan Laurens
Hazekamp
(links) en
Atta de Tolk.

foto Tiva Pom

Conferentie

De bakens verzet, en nu?

DE KRACHT VAN DE PROFESSIONAL
IN WELZIJN NIEUWE STIJL

vrijdag 30 januari 2015

10.00 – 17.00 uur

De Kosmonaut 2, Amersfoort

1 Januari 2015, de veranderingen in Jeugdzorg en Welzijn zijn een feit! Maar voor veel hulpverleners is het nog onduidelijk hoe zij Welzijn Nieuwe Stijl (WNS) vorm kunnen geven in hun werk. De bakens zijn verzet, en nu? Dit congres biedt jou als hulpverlener of team leider inspiratie en handvatten hoe jij vorm kan geven aan WNS. Na deze dag weet je hoe je jouw eigen kracht in kunt zetten om de eigen kracht van gezinnen en netwerken het (helende) werk te laten doen.

Sprekers:

Dr. Roel Bouwkamp

(Kempler Instituut)

Sonja Bouwkamp

(Kempler Instituut)

Dr. Lies Schilder

(directeur NVMW)

In het middagedeelte zijn er meerdere workshops te volgen:

- De nieuwe professional: tussen bepalend en bepaald
- Ondernemende professionals gevraagd! Lieve help!
- Je cliënt als samenwerkingspartner
- EPH als methodisch antwoord op WNS
- Zachte heemeesters en hardnekkige, destructieve krachten binnen gezinnen
- Werken met multi-problem gezinnen

Kosten: € 127,- (incl. lunch)

Aanmelden: www.kempler-instituut.nl
info@kempler-instituut.nl

Accreditatie: BaMW 2 registerpunten
voor NFG aangevraagd

- jongerenwerk uit het oog is verloren. Het jongerenwerk is – anders dan maatschappelijk werk of andere vormen van hulpverlening – in feite een plaatsvervangende ouder, oom of tante voor jongeren die steun nodig hebben en het zonder die steun niet redden. Een uitgestoken hand die het eigen milieu niet kan bieden.' Een filosofie die nu sterk de wind mee heeft, vindt hij. Jan Laurens ziet zich namelijk gesterkt door ideeën uit de *civil society* en die nu hun weg vinden van beleid naar praktijk. Een grotere maatschappelijke inzet van burgers, los van instituties in het welzijn. Atta vindt dat de projecten in het jongerenwerk te veel vanachter de schrijverstafel zijn bedacht, ver van de wereld van de jongeren zelf. 'Hoe verwacht je dat jongeren worden getrokken als wij ze er niet bij betrekken? Dat gebeurt nu helemaal niet.'

Kloof opleiding-praktijk

Atta is ook van mening dat de theorie in boeken die op de hogescholen worden gebruikt te ver af staat van de werkelijkheid. 'De theorie zou de praktijk moeten ondersteunen. Dat is nu niet zo. De theorie staat op zichzelf.' 'De theorie is stil blijven staan', vult Jan Laurens aan. 'De praktijk en de theorie zijn daardoor twee gescheiden werelden.' Hij ziet de oorzaak in de dominante opvatting in de sector dat het jongerenwerk moet professionaliseren. En dat dit moet gebeuren door er meer onderzoek op te zetten. 'Want dan krijgt het meer aanzien en wordt het sterker.' Een verkeerd uitgangspunt aldus Jan Laurens die erkent – gelet op zijn academisch verleden – dat standpunt ook te hebben ingenomen. Maar nu dus niet meer.

Er is nog een ander punt waaraan het gevestigde jongerenwerk te gemakkelijk voorbijgaat, meent Jan Laurens. 'Je moet als jongerenwerker een bepaalde persoonlijkheid hebben, een bepaald talent. En dat heb je of dat heb je niet. Als je met de moeilijkste groep jongeren werkt zal die werker gezag moeten hebben bij die groep, om wat voor reden ook. Bijvoorbeeld omdat je een hele goede muzikant bent en waartegen jongeren opkijken.'

Er ligt een taak voor de opleidingen, vinden beiden, om jongerenwerkers te selecteren. Aanleg voor de bovengenoemde capaciteiten zou dan leidend moeten zijn. Jan Laurens: 'Vergelijk het met de kunst-academie. Als je daarheen wilt, zul je eerst moeten laten zien dat je iets in huis hebt. Dan kom je met een map met tekeningen aan. Op de hogescholen gebeurt dat niet. Daar worden je alleen methoden aangeleerd. Ik vind methoden belangrijk, maar dan vooral omdat die helpen mensen sterker te maken die het al in zich hebben. Dat staat ook de opleiding van de jongerenwerk.academy voor (van Frank van Strijen, OS). De persoonlijke kwaliteit en het belang van sociaal ondernemerschap vormen ook daar

belangrijke richtpunten. Selecteer daarom mensen die kunnen laten zien dat ze uit het juiste hout zijn gesneden, is hun motto. Hoe je dat doet? Atta: 'Door jongeren te kiezen die al iets doen in het jongerenwerk, of met referenties te werken of door hen een proefproject te laten draaien.'

Jullie benadrukken de waarde van rolmodellen? Wat maakt hen zo belangrijk?

Atta: 'Ze zijn een spiegel van de doelgroep. De jonge-

ren met jongens en meisjes. Het traditionele jongerenwerk heeft altijd moeite gehad om meisjes te bereiken. Die spelen altijd een rol in de marge. Deze twintigers en dertigers trekken jongens én meisjes. Dat komt omdat ze erin slagen om met activiteiten te komen die aanspreken: sport, dance. En dat spreekt meisjes net zo aan als jongens. En wat ook mooi is dat niet enkel de zogenaamd moeilijke jongeren worden aangesproken. Ook de gewone jongen uit de buurt vindt het leuk om te boksen of streetdance

'Jongerenwerk is een uitgestoken hand die het eigen milieu niet kan bieden'

ren herkennen zichzelf in hen. Ze ervaren dat die rolmodellen ook het nodige hebben meegemaakt in hun leven. "Wow, ik heb het zwaar, maar zij ook", is dan hun redenering.'

Vaak hebben de rolmodellen, net als de jongeren met wie ze werken een migratiegeschiedenis. Geen garantie voor succes overigens, benadrukken ze. Atta: 'Ik ken jongens die hier zijn geboren en opgegroeid en het ook kunnen. Je hebt het of je hebt het niet. Je haalt het niet uit een boek.'

De vraag is wat je precies moet kunnen om zo'n rolmodel te zijn? Atta: 'Je moet opbouwend medeleven tonen. Een rolmodel is een personal coach zonder dat dit zo wordt benoemd. 'En je moet op onmogelijke tijden bereikbaar zijn', vult Jan Laurens aan: 'Dat is in het professionele jongerenwerk vaak onmogelijk omdat er met shifts wordt gewerkt. Een heel gedoe.' Ook moet je de straattaal beheersen, vindt Atta. Doe je dat niet dan ondermijnt dat je gezag. 'Ik heb het meegemaakt dat jongeren een jongerenwerker belachelijk maakten waar hij bij zat. Met woorden die hij niet begreep. Dat is lachwekkend en zoiets gebeurt superveel. Die taal is heel subtiel, ze gebruiken woorden die zo intelligent zijn geformuleerd, met dubbele betekenissen. Het is een soort sluimercommunicatie.' Als je de straattaal niet beheerst, hoef je overigens nog niet te wanhopen. Atta: 'Maar je moet wel bereid zijn het te leren, je moet ervoor openstaan. Elke keer als je een woord hoort dat je niet kent, vraag! Dat waarderen de jongeren omdat ze zien dat je interesse toont.'

De zes rolmodellen uit het boek, de mannen en vrouwen: waarom hebben jullie voor hen gekozen?

Atta: 'In deze zes personen zit alles wat je als rolmodel moet kunnen. Ze zijn oprecht, ze spreken de taal, ze zijn beschikbaar voor de jongeren. Jan Laurens: 'Het is een *life style*.' 'Wat ik zo mooi vind,' voegt hij toe, 'is hun omgang

te leren. Dat is het begin van netwerken. Het traditionele jongerenwerk lukt dat niet, dat heeft te veel een etiket alleen met moeilijke jongeren te werken.'

Wat beogen jullie met Self Made te bereiken?

Jan Laurens: 'Een mentaliteitsverandering. Out of the box denken. Dat we ons realiseren dat we af moeten van het klassieke patroon van waaruit we tot nu toe hebben gedacht binnen het jongerenwerk.' Atta valt hem bij maar zegt dat er nog een lange weg te gaan is. Hij tovert een metafoor uit zijn mouw. 'Jongerenwerk is een stad met supergrote stadspoorten en zo diep gevestigd in de politiek. En daar komen wij aan met onze pijl en boog. Hoeveel mensen kunnen we raken daarmee?' Jan Laurens: 'We zijn een gideonsbende.' En lastig om met deze manier van werken ertussen te komen, bij de gevestigde orde, erkent hij. 'Subsidies zitten vast op langlopende programma's en protocollen. Zo zou het niet moeten gaan. Jongerenwerk moet razendsnel kunnen anticiperen op de actualiteit en nieuwe ontwikkelingen.' ❖

SELF MADE

Ondernemend Jongerenwerk met toekomst

Atta de Tolk en Jan Laurens Hazekamp
Uitgeverij SWP (www.swpbook.com)
ISBN: 9789088505416
72 pagina's
Prijs: € 11,90

www.netwerkamsterdamsehelden.nl/

